

Příkázání „Nezabiješ“ v sémantickém poli sloves pro usmrcení ve Starém zákoně

Ivana Blehová

Vedoucí práce: Doc. Petr Sláma, Th.D.

Studijní program: Evangelická teologie

Představení: Práce pojednává pět různých sloves pro usmrcení ve Starém zákoně. Většina autorčiny analýzy se soustřeďuje na Pentateuch a zde krok za krokem v části *Výzkum originálních sloves pro zabití v Pentateuch* (s. 13-39) sleduje jednotlivé výrazy, jimiž jsou *h-r-g*, *n-k-h*, *m-w-t*, *š-h-t*, a *r-s-h*. Při zmapování uvedených sloves a jejich výskytů se Blehová soustřeďuje také na kontext, v němž se vyskytují, a který má vliv na porozumění jejich významu. V přehledných shrnutích je konstatováno, že *h-r-g* je zabitím úmyslným, nelegitimním, spojeným se silnými emocemi a že toto sloveso není čtené v právních textech. Sloveso *n-k-h* vyjadřuje bití, jehož důsledkem je nezřídká zabití a smrt. Legitimita aktu usmrcení se u tohoto slovesa výrazně odvozuje od kontextu. Místem v životě Třetí ze sloves *m-w-t* je snad nejvíce neutrálním slovesem konstatujícím smrt, často přirozenou. Sloveso *š-h-t* má své „místo v životě“ v oblasti kultu, zvl. při zabíjení/porážce zvířat (z toho se odvíjí i funkce *šocheta*), jiným, jakkoli řídkým, výskytem je pak Gn 22,10 (obětování Izáka). Poslední sloveso *r-s-h* je interpretačně specifické tím, že se vyskytuje v obou verzích Dekalogu a dále pak v textech pojednávajících pomstu za neúmyslné (!) zabití (Nu 35,27 a jinde). Autorka za pomoci odborné literatury dochází k závěru, že *r-s-h* je doma v oblasti práva a takto má být i vykládáno, tj. jako legitimní prostředek pro zjednání nápravy a pro zabránění neregulované pomsty.

Druhá část, *Slovesa pro zabití ve čtyřech českých překladech* (s. 40-55) zkoumá, jak s uvedenými slovesy zacházejí české překlady. Jmenovitě jde o Bibli kralickou, Český ekumenický překlad, Český studijní překlad a Bibli, překlad 21. století. Zde po obecnějším přehledu přichází ke slovu ukázky, jak slovesa pro usmrcení překládají české překlady. Zvláštní důraz je kladen na překlad slovesa v *r-s-h* v Dekalogu, a to včetně zmínění podoby

jeho tvaru (tj. že nejde o imperativ, nýbrž o indikativ imperfekta). Autorčina zjištění, že ani jeden z českých překladů – na rozdíl od velmi důsledné LXX (má indikativ futura, οὐ φονεύσεις) - nezohledňuje specifikum tohoto slovesa vzhledem ke slovesům ostatním, a že se tak často 6. přikázání redukuje na obecné zjištění, že se prostě „nemá zabíjet“ (kromě ČSP překládajícího „nebudeš vraždit“) nehledě na velmi specifický dobový kontext (zde viz příhodně citovaný J. Barton a jeho *Etika a Starý zákon*) jsou opodstatněná. Celkový rozsah nominační práce je 87 stran včetně přílohy, v níž je vyčerpávajícím způsobem podán přehled jednotlivých sloves a jejich překlad ve výše uvedených českých biblích.

Silné stránky: Kolegyně Blehová se s ocenění hodnou pečlivostí a přesností ujala tématu, které není zcela snadné ke zpracování, zvláště má-li být srozumitelně podané. Materiál, jímž se práce zabývá, je představen přehledně a přesně. Argumentační postup stanovený na začátku (s. 12) je dodržen a závěrečné shrnující teze (s. 56-58) jsou vyvážené a korespondují s předsevzatým cílem.

Doplnění: Práce nevykazuje žádné fatální chyby ani nedostatky, ať již na rovině věcné či jazykové. Tu a tam chybí čárka oddělující vedlejší větu (např. s. 11), někde se vyskytují překlady (Burton má být Barton, viz s. 21 a s. 60). Psaní výrazu figura etimologica je chybné (viz. 18, 19, 24 a všude dále). Trochu zavádějící se oponentovi zdá název práce, protože 6. přikázání je jen dílčí položkou v celkové expozici, stejně jako je trochu nepřesné, že je sledováno sloveso „zabít“, popř. jeho ekvivalenty v celém Starém zákoně (fakticky je traktován pouze Pentateuch).

Práci považuji po argumentační stránce za zdařilou a na základě výše uvedeného ji navrhuji hodnotit stupněm **B**

V Třeběchovicích p/O 25. května 2015

Filip Čapek, Th.D., ETF UK